

ΈΞΙ ΑΞΟΝΕΣ ΓΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Μάρτιος 2006)

Συγγραφέας: Ζ. ΜΠΑΡΟΖΟ

Συγγραφέας: Α. ΠΙΜΠΑΛΓΚΣ

Η Ευρώπη μπαίνει σε μια νέα εποχή για την ενέργεια. Την τελευταία διετία, οι τιμές του φυσικού αερίου και του πετρελαίου έχουν σχεδόν διπλασιαστεί. Η εξάρτηση της Ευρώπης από τις εισαγωγές προβλέπεται να αυξηθεί κατά 70% μέχρι το 2030, δεδομένου ότι τα αποθέματά μας σε υδρογονάνθρακες εξαντλούνται με ραγδαίους ρυθμούς, ενώ παράλληλα η ζήτηση αυξάνεται, απειλώντας την ενεργειακή μας ασφάλεια. Η υποδομή μας πρέπει να βελτιωθεί· την επόμενη εικοσαετία θα απαιτηθεί περίπου 1 τρισεκατομμύριο ευρώ για να καλυφθεί η αναμενόμενη ενεργειακή ζήτηση και να αντικατασταθεί η παλαιά υποδομή. Επιπλέον, το κλίμα μας αλλάζει λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας στον πλανήτη.

Οι προκλήσεις αυτές είναι κοινές για όλους τους πολίτες και τις χώρες της Ευρώπης κι έτσι απαιτούν μια κοινή ευρωπαϊκή απόκριση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση για να αναλάβει ανάλογη δράση. Έχουμε σημαντική αγοραστική δύναμη, καθώς αποτελούμε τον δεύτερο μεγαλύτερο καταναλωτή ενέργειας στον κόσμο. Είμαστε μία από τις πιο αποδοτικές σε ενέργεια ηπείρους. Είμαστε πρωτοπόροι στις νέες και ανανεώσιμες ενεργειακές μορφές, την ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα και τη διαχείριση της ζήτησης. Και όμως, η προσέγγιση της Ευρώπης σε ζητήματα ενέργειας κατά το παρελθόν ήταν αποσπασματική, αποτυγχάνοντας να συνδέσει αποτελεσματικά διαφορετικές πολιτικές και χώρες. Κι αυτό πρέπει να αλλάξει.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει σήμερα την Πράσινη Βίβλο για την ανάπτυξη μιας συνεκτικής Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Πολιτικής. Ο προτεινόμενος στόχος είναι μια αειφόρος, ανταγωνιστική και ασφαλής ενέργεια. Εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορέσει να υιοθετήσει μια κοινή προσέγγιση και να την αρθρώσει με έναν ενιαίο και συνεκτικό λόγο, η Ευρώπη θα μπορέσει να βρεθεί στην πρωτοπορία της παγκόσμιας έρευνας για ενεργειακές λύσεις.

Βέβαια, δεν υπάρχουν εύκολες απαντήσεις. Πλην, όμως, η Πράσινη Βίβλος θα δρομολογήσει ένα μείζονα παγκόσμιο διάλογο για την αντιμετώπιση της νέας ενεργειακής πραγματικότητας.

Τι προτείνουμε λοιπόν;

- Ενότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να εκφράζεται προς τα έξω με μια κοινή φωνή, ιδιαίτερα δε προς τους κύριους παραγωγούς και καταναλωτές ενέργειας. Πρέπει να αξιοποιήσουμε το μέγεθος της αγοράς μας και όλο το φάσμα των μέσων που διαθέτουμε, ώστε να διαχειριστούμε κατάλληλα την ενεργειακή εξάρτησή μας, να διαφοροποιήσουμε τις πηγές των ενεργειακών προμηθειών μας και να εξασφαλίσουμε παγκόσμια στήριξη για την αντιμετώπιση των ενεργειακών προβλημάτων. Μια νέα σύμπραξη με τους γειτονικούς προμηθευτές μας, συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας, είναι απαραίτητη. Πρέπει να επενδύσουμε στο αμοιβαίο συμφέρον της Ευρώπης και των κύριων γειτονικών ενεργειακών προμηθευτών της, ώστε να εξασφαλίσουμε ασφαλείς, ανοιχτές και αναπτυσσόμενες ενεργειακές αγορές. Επίσης, πρέπει να εντείνουμε τη συνεργασία μας με τους υπόλοιπους κύριους εταίρους μας στη Μέση Ανατολή, στην Ασία και στην Αμερική.

- Ολοκλήρωση. Πρέπει να δημιουργήσουμε μια αληθινά ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Το γεγονός αυτό θα συμβάλει στην επίτευξη ασφάλειας, ανταγωνιστικότητας και αειφορίας. Οι ανοικτές αγορές λειτουργούν προς όφελος των καταναλωτών. Διαμορφώνουν το μακροπρόθεσμο πλαίσιο που είναι αναγκαίο για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Προσφέρουν το κατάλληλο πανευρωπαϊκό πεδίο, όπου πραγματοποιούνται οι τρέχουσες δραστηριότητες συγχώνευσης. Η Ευρώπη ευημερεί ενεργειακά, όπως εξάλλου και σε άλλους τομείς, όταν ελαχιστοποιεί και όχι όταν δημιουργεί εμπόδια.

- Αλληλεγγύη. Την ολοκλήρωση πρέπει να συνοδεύει η αλληλεγγύη. Η Ευρώπη καλείται να ανταποκριθεί πληρέστερα στις διακυμάνσεις των ενεργειακών αγορών και των προμηθειών, και να επανεξετάσει την προσέγγισή της για τα στρατηγικά αποθέματα πετρελαίου και αερίου.

- Αειφορία. Πρέπει να επιταχύνουμε τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, χρησιμοποιώντας τόσο τις νέες ενεργειακές μορφές όσο και τις

υφιστάμενες. Η Ευρώπη οφείλει να διαμορφώσει το κατάλληλο πλαίσιο για να διευκολυνθεί η «άνθιση» των διαφόρων ενεργειακών μορφών που συνεπάγονται χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Για ορισμένους αυτό θα σήμαινε αιολική ενέργεια, γι' άλλους ηλιακή ενέργεια και γι' άλλους καθαρό άνθρακα. Ορισμένα κράτη-μέλη εξετάζουν μάλιστα το ενδεχόμενο της περαιτέρω ανάπτυξης της πυρηνικής ενέργειας. Δεν έχουμε πάντως την πολυτέλεια προώθησης μιας και μόνης μορφής ενέργειας, αποκλείοντας τις άλλες.

Οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας πρέπει να εξακολουθήσουν να αναπτύσσονται στο πλαίσιο του ενεργειακού μας «μείγματος», λαμβάνοντας πολύ σοβαρά υπόψη μας τη δέσμευσή μας για ενέργειες χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Βέβαια, αυτές δεν μπορούν να υποκαταστήσουν πλήρως τους υδρογονάνθρακες. Στην περίπτωση των βιοκαυσίμων, όμως, μπορούν στην ουσία να αναμειχθούν με αυτές.

- Απόδοση. Πρέπει να αλλάξουμε όχι μόνο τον ενεργειακό μας εφοδιασμό, αλλά και την ενεργειακή ζήτηση. Υπάρχουν ευρύτατα περιθώρια για να χρησιμοποιηθεί αποδοτικότερα η ενέργεια, προς όφελος του κλίματος, των καταναλωτών και της ασφάλειάς μας. Και σ' αυτό το σημείο δεν εννοούμε απλώς το γύρισμα του διακόπτη, μολονότι όλοι μας ίσως έχουμε αφήσει κάποτε τη θέρμανση αναμμένη, με ανοιχτό το παράθυρο. Εννοούμε στην ουσία την ανάπτυξη τεχνολογιών και συμπεριφορών που θα αλλάξουν το ενεργειακό μοντέλο της Ευρώπης και θα στηρίξουν την αειφόρο ανάπτυξη. Πρέπει να εξακολουθήσουμε να αναπτύσσουμε πρότυπα ενεργειακής απόδοσης για τους μεγάλους καταναλωτές ενέργειας, όπως για παράδειγμα τις μεταφορές και τις οικοδομικές δραστηριότητες.

- Καινοτομία. Η Ευρώπη είναι πρωτοπόρα στην ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Πρέπει οπωσδήποτε να διατηρήσουμε αυτή τη θέση, καθώς τα οφέλη για το περιβάλλον είναι τεράστια. Το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, σε μια αναπτυσσόμενη διεθνή αγορά τεχνολογιών υψηλής ενεργειακής απόδοσης και χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Η ίδρυση Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας θα μπορούσε να συμβάλλει σημαντικά στη διατήρηση της Ευρώπης στην κορυφή της ομάδας των καινοτόμων χωρών.

Οι παραπάνω έξι προτεραιότητες διέπονται από δύο σημαντικές έννοιες, κρίσιμες για την αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια. Η πρώτη είναι η

διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών, των χωρών προέλευσης και των χωρών διαμετακόμισης. Έχουμε διαπιστώσει, εξάλλου, πόσο σημαντικό είναι αυτό για το αέριο. Η δεύτερη έννοια είναι η επείγουσα ανάγκη. Σε ορισμένους τομείς ξεκινάμε από χαμηλή βάση. Θα χρειαστούν ακόμη πολλά χρόνια για να χρησιμοποιούνται ευρέως ορισμένες από τις νέες ενεργειακές μορφές. Αυτό όμως ακριβώς αποτελεί το βασικό επιχείρημα για την ανάληψη άμεσης δράσης και όχι για κωλυσιεργία. Η Ευρώπη δεν έχει την πολυτέλεια να παραμείνει αδρανής.

Η Πράσινη Βίβλος για την ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική θα συνδράμει στη θεμελίωση μιας αειφόρου, ανταγωνιστικής και ασφαλούς ενέργειας. Ο κόσμος μπαίνει σε μια νέα ενεργειακή εποχή. Με μια κοινή, συνεκτική ενεργειακή πολιτική η Ευρώπη μπορεί να ατενίζει το μέλλον με αυτοπεποίθηση.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 8 Μαρτίου 2006, σ. 3.